

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

22. decembra 1920.

Náša generacija stopa v dobo odločilnega boja med materialističnim individualizmom in materialističnim socializmom. Kakšno stališče moramo mi v tem usodnem trenutku svetovne zgodovine zavzeti, ne more biti predmet nobenega spora. Mi ne poznamo nobenega »izma« razen katolicizma. Naš religiozni svetovni nazor ne pozna srede med omenjenima dvema ekstremoma, ker smo načeloma protimaterialistični; katolicizem stoji enako visoko tako nad individualizmom kakor nad socializmom.

Ako hočemo prav razumeti, v čem ima to naše stališče obstojati, si moramo predočiti princip, po katerem se vrši notranje življenje v Cerkvi kot socialnem organizmu. Tu je vsak poedinec odgovoren za vsakega poedince; eden odgovarja za vsakega drugega, torej za celoto, in celota za vsakega poedince. Celota, Cerkve, pa je telo, živi organizem enega, to je Kristusa, ki je njena glava, njeno središče, njeno življenje kot včlovečenega druga oseba Božja. V tej sintezi individualnega s socialnim v Cerkvi se rezko vidi neskončni pomen vsakega individualnega dejanja za celoto, celote za vsakega posameznika, in centralne osebe Kristusove za celoto in vsakega njenega poedince. Etični napredek posameznika je neizmerne važnosti za rast celote nasproti njenemu vrhovnemu cilju, izpopolnjevanje celote pa zopet neobhodni pogoj za posvetitev vsakega poedince; vso moč svoje neprestane prenovitve in vso moč svojega črpa celota, Cerkve, iz osebe Božje, Kristusa. Tako je v Cerkvi vsak odgovoren ne samo za sebe, nego tudi za vse ostale, kajti le tako more kraljestvo Dobrega rasti in si utirati pot k končni zmagi: potom etičnega solidarnizma vseh članov te mistične celote. Ta etični solidarnizem je načelo, ki ravna življenje Cerkve kot socialnega organizma in to načelo mora prevečati tudi vsako drugo zgolj tustranski cilj službe človeško družbo, kajti med Cerkvijo in vsemi ostalimi družabnimi organizmi človeštva vlada odnos kooperacije, smotrenega sodelovanja v en sam vrhovni in najvišji namen.

Če si katoličani, ki prenašajo ta princip v življenje sodobne družbe in ga tu skušajo uveljavljati, nadevajo ime krščanskih socialistov, solidaristov, ali kakor nekateri celo predlagajo, krščanskih komunistov, to ni tako važno. Krščanski socialisti se imenujejo pač zato, da se ločijo od se imenujejo pač zato, da se ločijo od struje, ki veže katolištvo z zastarelimi oblikami družabnega reda, ne pa zato, kakor da bi med katolištvom in krščanskim socializmom vladovalo kakšno nasprotstvo, ali pa da bi se medseboj izpopolnjevali. Priporočati pa je, da se ne uvajajo druga imena, da ne bi se ustvarjalo napačno mnenje, kakor da mora katolištvo delati

kake koncesije bistveno nasprotujočemu mu materialističnemu socializmu. Koncesij ni treba, če se katolištvo prav razume, ne izkvarja v svojem bistvu, pa tudi ne zamenjuje s zunanjimi oblikami družabnega reda, ki so kdaj brezsporno vladale in danes niso več primerne, dasi tudi najpopolnejši družabni red bodočnosti ne bo imel brezpogojne veljave niti se bo dal v čemerkoli istovestiti s katolištvom kot eminentno religioznim in absolutnim načelom.

Brezpogojno soživiljenje s Cerkvijo, umevanje njene nadsvetovne naloge na eni in spoznanje, da je ona pod vidikom večnosti poklicana vdihati vsem družabnim tvorinam svojega duha etičnega solidarnizma na drugi strani, mora ostati vodilno načelo naše delavnosti tudi v bodočem. Le v znamenju te ideje je mogoča zmaga nad sodobnimi socialnimi nauki, ki podreajo individui mehaničnim zakonom gospodarskega in zgodovinskega razvoja, uničujoč vsako resnično duhovno svobodo. Sinteza individualizma in socializma je uresničena samo v katolicizmu Cerkve, ki ima obsegati vse človeštvo, podrejeno zakonom svobodnega božjega vladstva. Naša naloga v bodočnosti je zato gromadna in zavest njene važnosti nas mora vzpodbuditi k razvijanju vseh naših duševnih sil.

Treba pa bo na drugi strani tudi osvoboditi se radikalno vseh predrazsodkov, pomislekov in bojazni, izvirajoče iz tradicionalne privezanosti na preteklost. Katoliški, cerkveni, verskoradikalni do dnu duše, si moramo osvojiti širok pogled na dejanske razmere, ki nas bo usposabljal k požrtvovalnosti, heroizmu in ljubezni, da se lotimo korenitega ozdravljenja velikih socialnih ran sodobnega človeštva, da bo »mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje«.

F. T.

Dr. Th. Brauer (Köln):

Socializem in krščanstvo.

(Na 10. kongresu nemških krščanskih strokovnih organizacij v Essenu je znan nemški delavski voditelj dr. Th. Brauer govoril o razmerju socializma do krščanstva. V nastopnem podajamo nekaj njegovih osnovnih misli.)

Med krščanstvom in socializmom (materialističnim!) je nepremostljiv prepad. Znanstveni socializem izvira iz bogotajstva, osnova mu je razredni boj. Vsa ta stavba znanstvenega socializma pa je zidana na tako trhljih podstavkih, ko vendar večina teorij, ki jih je stavil Marx za podlago svojega socializma, ne držijo in jih ni mogoče dokazati. Dejstvo je, da si Marx ni bil niti na jasnem o osnovni enoti svojega pokreta, o »razredu«; in ti niti danes jasno, kdo spada pod pojem razred, kdo ima torej pravico do diktature.

Dr. Brauer je potem osvetljujeval razjedačo izbruh tega socializma v nemški državi, ko si je v revoluciji prisvojil vso moč: uničil je družino, bil izhodišče popolne moralne propalosti. In ne le to! Ta socializem tudi ni mogel podreti kapitalizma, ker je sam le izrodek liberalizma. Boj socializma proti kapitalizmu je boj materialističnega proletariata proti materialističnemu individualizmu — socializem stremi le za tem, razširiti oblast in moč, ki jo daje kapitalizem posamezniku, na en razred; s tem se pa zlo — kar je kapitalizem! — ne zmanjša, še manj odpravi, nego šele razširi.

Nasproti temu stoji ves krščanski pokret jase in enostaven. Socializmu je organizatorna jedinica razred, hkrati mu je razred tudi celota — nam je jedinica posamezna stroka, celota pa zveza teh strok, zveza vsega odvisnega in neodvisnega delavstva. In naš namen: občuvati neodvisno delavstvo, to so kmetije, obrtniki itd., in dvigniti odvisno delavstvo do neodvisnosti, to se pravi: sredstvo, s katerim proizvajajo delavec, mora biti njegovo. S tem je ves problem rešen in materializmu so tla izpodbita.

Pri vsem tem pa je nasprotstvo med kapitalizmom in krščanstvom mnogo ostreje kot med socializmom in kapitalizmom. Socializem se bori le proti izrodu kapitalizma, a niti proti tem ne, ker se bori proti njim samo v toliko, v kolikor ti izrodki niso njegovim pristašem v dobiček. Bori se torej le v toliko, v kolikor hoče svoji masi priboriti sadove, ki jih uživajo danes drugi. Krščanstvo pa se bori proti duhu kapitalizma, krščanstvo ga hoče streti sploh.

Zato je za socializem tudi edino in zadnje sredstvo, in najsaj ga tajijo socialisti sami pred seboj, le sila. Socializem zastopa princip sile — ne pozna svobodne volje, pozna le zakone, v katere uklepa človeštvo, da se duši. Krščanstvo pa je temelj — princip svobode; le eno je zanj merilo v vsem gospodarskem redu: pravičnost! V ta okvir gredo vsi načini, vse oblike, v kolikor se gibljejo v znamenju pravice. Krščanstvo je v svojem ravno ono, ki nas hoče imeti odtrgane, ločene od materije in vseh materialističnih stremenj. Telo mora živeti — in je neizmerna vrsta jedil, ki ga živijo; človek mora stremeti za svojim Bogom — in neizmerno je načinov, kako to pripravo za življenje po smrti prebije.

Dr. Brauer se na koncu svojega govora dotakne tudi izraza »krščanski socializem«, ki kroži v naših krogih. On ta izraz kot nesmiselno skupčalo zavrača. V besedi »krščansko« je že vsebovan ves neizmerni zaklad oblik in načinov, tako da ne more biti nejasnosti. Ko se pojavlja tendenca radikalnega socializma, je jasno, da mu krščanstvo, v kolikor ne krši njegov osnov, ne daje nobenih mej. Da pa se rabi

in v kolikor se rabi naziv »krščanski socialist« kot označba nekakega levega krila krščanskega pokreta, je mnogo krivo — desno krilo. To se pravi: radikalizem se hoče uveljaviti v krščanskem pokretu, zaide morda v ekstrem, ker je na drugi strani še drugi ekstrem — konzervativizem, ki hoče krščanstvo vpreči v obstoječi gospodarski red, ki je slučajno nekaterim v družabno dobro, ki jim ga kak novi ne nudi ali vsaj ne zagotavlja.

Bodisi krščanstvo, ki išče v sebi stikov z modernim znanstvenim socializmom, bodisi krščanstvo, ki bi ga nekateri radi navezali na obstoječi družabni red — oboje je nerazumevanje, omadeževanje in degradiranje krščanstva do navadnega bojevnika oziroma čuvarja naše — udobnosti. Takemu pojmovanju boj, osvobodimo pojmovanje krščanstva, ki ga nekateri vlačijo v vsakdanje blato političnih in gospodarskih konfliktov.

Kriza v naši industriji.

Z ozirom na ponovne interpelacije z naše strani, posebno v zadevi brezposelnosti usnarjev in kovinarjev, kakor vsled splošne stagnacije v industriji, je dne 20. t. m. sklicala deželna vlada anketo, katere so se udeležila vsa prizadeta poverjenstva in druge prizadete ustanove, zastopniki raznih podjetij in zastopniki delavstva. Anketa je imela nalogo, da pojasni vladi, v koliko naša carinska politika neugodno vpliva na razvoj industrije. Nas, kot zastopnike zaposlenega in ravno vsled te krize nezaposlenega delavstva bo vodilo vedno stremenje, da država vstvari vse predpogoje za razvito domačo industrijo. Zato smatramo kot manjše zlo, ako konzument prehodno plačuje nekoliko dražje izdelke, kot bi mu jih nudilo svetovno tržišče — da pa imamo zato vso industrijo v polnem obratu. Ako bi zanemarili domačo industrijo in kupovali v inozemstvu, ki nam mogoče danes nudi cenejše blago, bomo pač prišli do tega, da bo naša industrija izhiral, bomo pa doživeli tudi dejstvo, da bodo države, ki nam vsled svojih valutnih razmer danes poceni dobavljajo, sanirale svoje valutarno vprašanje, za nas bodo njihovi izdelki postali dražji, bomo pa vsled zatrite domače industrije, ki bi nam že tačas lahko po isti ceni ali še bolje izdelovala, navezani na tuje države.

Mi gremo pri vsem tem seve z vidika, da ni industrija sama sebi namen, nego je namen družbi, narodu, državi. Torej bi bila morala tudi omenjena anketa, kot je to h koncu povdaril predsednik sam, nositi pečat socialnega gospodarskega značaja in ne biti zgolj jeremiada posameznih kapitalistov, ki jim pač danes uhajajo vsled nevarne svetovne konkurence mast-

LISTEK.

Mesija.

O božiču 1920.

Takrat je čakalo izvoljeno ljudstvo, da mu vstane njegov Mesija in ga povede do zmage in moči in kraljevanja. In nosili so ga v svojih srcih: v rdečem škrlatu, z biseri posejanem, z zlatom všitim. Nosili so ga v svojem hrepenenju: mogočnega vojskovodja, ki povede svoj narod na goro ter mu dá svet, da ga vlada.

In sta šla tisti večer dva človeka v mesto Betlehem in je bila žena noseča. Od hiše do hiše sta šla in sta trkala, da bi ju sprejeli. A jima niso odprli, ker niso razumeli, da trka — Mesija. Tako sta prenočevala v hlevu in pastirji in hlapci so jima bili družba; med njimi se je rodil in v njihovi sredi je ostal in v njihovih srcih je bil...

Vse duševno življenje človeka in človeštva sploh se osredotočuje, čeprav podzvestno, v veliko težnjo in v neodoljivo koprnenje za — Mesijom. In so, ki si ga

postavijo kot zlato tele, da bi črpali iz njega za lačni pohlep svojega telesa in za slast svojih strasti.

So, ki vidijo v njem onega, ki jih ima dovesti do kraljevanja. Ti vstanejo pred maso, ki je žejna in polna koprnenja za Mesijom: v znamenju Kristovem — podrimo, kar je, ker je nekrščansko; zavladajmo, ker v tem je naš Kristus! Zavladajmo v znamenju njegovega nauka o ljubezni do bližnjega!

In so, ki vidijo v Njem onega, ki jim je dal njihovo oblast. Ti vstanejo in vpijejo: v znamenju Kristovem — ne podirajte, ker to, kot je, to je Kristus vstvaril!

To so oni, ki hočejo z Njim v slavnostnem sprevodu v Jeruzalem, ko mu narod razgrinja svoja oblačila, mu trosi cvetje na pot in mu poje: hozana — hozana, naš kralj! Ni pa nobenega med njimi, ki bi šel z Njim na Golgato... Ker jih ni, ki bi razumeli nauk: moje kraljestvo ni od tega sveta! In vendar je s tem dovolj jasno povedal: ni vaš namen v tem življenju, nego skrbite tukaj, da boste po smrti blaženi! Vse, kot je, je le sredstvo; in obliko, v kateri to sredstvo porabljamo, določamo po svobodni volji in po treznem razumu. Krščanstvo ni vezano na nobene politično-

družabne niti gospodarske forme kot le v toliko, v kolikor morajo vse te oblike biti v okvirju krščanske pravice ter služiti višjemu namenu človeštva.

To je ona velika svoboda, ki jo nudi edino-le krščanstvo, ki jo pa v najožje spono uklepa socializem in komunizem, in ki jo s svojo brutalno silo tlači liberalizem.

In to je ona garancija, da je za vsak pravičen gospodarski preokret prostora dovolj v krščanstvu. Za vse one, ki imajo dobro voljo, iskati in najti resnico in pravico, ima krščanstvo svoj neizmerni forum, da se udeležujejo.

Med svoje je prišel in ga niso sprejeli. Med svojimi hodi in trka in mu ne odprejo, ker ga ne spoznajo in ga nočejo spoznati. Vsem pa, ki so dobre volje, velja njegov blagoslov: Mir vam bodi!

Mir!...

Z vsem svojim hrepenenjem ga človeštvo išče in čaka. In je tako blizu: v naši sredi je On, ki ga deli; v naši sredi je in čaka na nas in nas vabi.

Človeštvo pa išče in blodi v temi, klonjenih glav, in ne vidijo edine velike resilne svetlobe, ki prihaja iz nebes. Fr. S.

„Jezušček je naš.“

Božična črtica, spisal Fr. B.

Kakor včerajšnje sanje vstajajo spomini na mojo mladost. Sv. Miklavž v beli, z zlatom posuti halji, Božič v skrivnostnem oblačilu, srebrni angeli in drugi duhovi, katerim ne vem ne obleke in ne imena. Vse prihaja iz onostranosti, od tam, kjer ni ne človeške bede ne človeškega bogastva in ne moreta ne bridka solza in ne žolč kaliti čiste zbranosti otroške duše.

V pričakovanju Božiča smo si predstavljali snega do hišne strehe in led na oknih, bel kruh, polnočnico z bakljami, toploto peči, ob kateri je zbrana vsa družina in jaslice.

Pri nas nismo otroci nikoli delali jaslic. Ne radi tega, da bi nam ne zaupali pastirkov in Treh Modrih, Jezuščka in Marije, ampak zato, da so bili tudi starejši deležni otroškega veselja, ki odtehta trpljenje in pehanje celega leta.

Jaslice smo delali po dolgem rožnem vencu in po večerji, tisti čas, ko smo čakali na polnočnico. Izba je bila že čista, oče je bil spravljal čevljarsko orodje v kol, ga pokril s svojim predpasnikom in desko

ni dobički. Gosp. dr. M. je v tem enostransko-kapitalističnem naziranju o svrhi te enketi šel v svojem ekspoziciji celo tako daleč, da je nazval naredbo finančnega ministra, s katero oprošča zadruge prometnega davka, za — nesrečno. To se pravi: minister bi bil moral vendar oprostiti davka kapitaliste, pošteno in krvavo pa obdavčiti zadruge.

V splošnem bi mi sodili, da je najenostavnejša rešitev carinskega vprašanja v tem, da se tudi pri nas uveljavi nemški carinski sistem: pri uvozu se zacarinijo izdelki, surovine pa ne. Kompliciraneje bi

bilo ureditev glede izvoza, posebej še za industrijo, ki je navezana na inozemske odjemalce.

Naša organizacija pa bo odločno pristala nato, da se čimprej zagotovi polno obratovanje in tako omeji brezposelnost; od vlade pa bomo zahtevali, da ne gre po receptu, ki ga morda misli g. dr. M., nego dosledno gleda le za koristi države, ki jo tvori delovno ljudstvo. Zato bo za vse one obrate, ki izjavljajo samo iz špekulativnih ozirih, da ne morejo obratovati, naša zahteva, da se socializirajo!

Prisega dela težave.

LDU Belgrad, 21. decembra. (ZNU) V političnih krogih vlada prepričanje, da glede nove vlade ne bo kmalu prišlo do sporazuma. Nikola Pašić je povabil vse načelnike klubov na posvetovanje, ki je trajalo od 15. do 18. ure. Glede prisega so mnenja zelo različna ter je del poslancev za to, da se prisega položi z motivacijo. Demokrati in radikalci se hočejo točno držati poslovnika ter sodijo, da bi se naj položila prisega, ko bo overovljenih nad polovico mandatov. Demokrati so za to, da se prisega položi v sedaj določeni obliki. Največ težko delajo komunisti, ker nikakor nočejo pristati na položitev prisega. V svrhu prepričanja novih zapletljajev je napovedano za jutri ob 9. uri dopolno novo po-

svetovanje načelnikov klubov in sicer pred sejo konstituant. To posvetovanje naj bi imelo predvsem namen, doseči sporazum med demokrati in radikalci, da bi se po razpravi o poročilu verifikacijskega odbora takoj izvršilo zapriseženje ter izvedla volitev predsednika konstituant, za katerega kandidirajo demokrati dr. Ribarja. Po konstituiranju ustavotvorne skupščine naj bi se izvolil ustavni odbor, ki naj bi razpravljal o poslovniku in ustavi. V parlamentarnih krogih se mnogo tolmači ostavka Stojana Protića kot člana verifikacijskega odbora. V večini parlamentarnih klubov vlada mnenje, da je nepotrebna debata o volivni politiki vlade dr. Vesnića, ki se nahaja v ostavki.

Pred aneksijo Primorja.

Italija začne ofenzivo proti reškim upornikom. — Upor laških vojnih ladij.

Blokada Reke?

LDU Trst, 21. dec. Listi poročajo iz Rima: Ministrski predsednik Giolitti je predložil zakon, odobren v senatu, glede rapalskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo kralju v podpis. Aneksija ozemlja Julijske Benečije, Zadra in otokov, ki pripadajo Italiji, bo objavljena v eni prihodnjih števil uradnega lista in bo stopila v veljavo 15 dni po objavi. Zakon bo zadobil izvršilno moč med Italijo in Jugoslavijo šele potem, ko bosta obe državi znižali ratifikacijske listine, kar se bo najbrže zgodilo prihodnje dni v Rimu, ker je tukajšnji jugoslovanski poslanik (listi pišejo še vedno o »srbskem« poslaniku) že prejel pooblastila za zmenjavo ratifikacij. Glasom oficijoznih vesti je bila vojaška uprava v Zadru izmenjana s civilno upravo, in sicer kot prva posledica odobritve rapalskega sporazuma. Admiral Millo je bil odpoklican, na njegovo mesto je stopil dosedanj prefekt v Vidmu comm. Bonifati-Linares. Po »Tribuni« bo zapustil admiral Millo drevi (20. dec.) Zader, potem ko je že izročil upravo Zadra novoimenovanemu upravitelju.

LDU Trst, 21. dec. Kralj Viktor Emanuel je poslal generalnemu komisarju Julijske Benečije nastopno brzojavko: »Trstu in sinovom vse Jadranske Benečije, ki jih danes sankcionirani zakon posveča za italijanske državljane, gre moja misel. Zvestoba in žrtve odrešenih in krepost in odličnost odrešiteljev odmevajo v mojem ginjenem pozdravu in v občutku moje hvaležnosti. Zavest zmage in pravičnega miru, ki združuje danes vse duhove v visoki domovinski disciplini, zagotavlja Italijo bo-

dočnosti, ki bo vredna naše slavne zgodovine. — Viktor Emanuel.

LDU Trst, 21. dec. Tukajšnji novoizhajajoči list »Il Popolo di Trieste« poroča iz Reke od 19. dec. ponoči, da je ofenziva čet generala Caviglio proti reškim upornikom le vprašanje nekaj ur. Kakor se zagotavlja poročevalcu, je ofenziva določena za 22. t. m.

Isti list poroča z reservo tudi iz Reke, da so 4 torpedovke, prihajajoče iz Pole, prešle včeraj pod poveljstvo D' Annunzia. Istočasno beleeži list drugo vest, da se je moštvo italijanskih vojnih ladij, podrejenih admiralu Millu, uprlo in se izreklo za D' Annunzijeve legijonarje. Iz tega sklepa list, da prihajajo torpedovke, ki so dospele na Reko, najbrže iz Zadra in ne iz Pulja.

LDU Rim, 21. dec. (Stefani.) Po sporočilu, ki ga je poslal general Caviglio snoči reškemu poveljniku, poteče rok za odgovor danes ob osemnajstih. Ako odgovor ne bo zadovoljiv, odredi general Caviglio efektivno blokado Reke in otokov Krka, Raba in Sv. Marka, ki so jih reške čete protipostavno zasedle. Po tej novi blokadi bo vsak promet preprečen in blokirani kraji popolnoma izolirani.

STAVKA NA PRIMORSKEM.

LDU Trst, 21. dec. Že deset dni traja stavka srednješolskih učiteljev: že deseti dan so zaprte vse srednje šole v Julijski Benečiji, izvzemši edinole mestne srednje šole v Trstu. Brez pouka so vsled tega vsi dijaki strokovnih šol v Trstu: navtične in trg. akademije ter vseh oddelkov (tudi ve-

Zopet eno tistih vprašanj, katerega odgovor smo znali že na pamet.

»Mizar,« je odgovoril oče, »Marija je predla.

Zopet je bila tišina, roke so delale, oči so primerjale. In iz te tišine so pogledale žive črne oči znova, kot da so odkrile novo, neznano globino, ki ji hočejo do dna.

»Mama, kakšen kruh je jedel Jezušček?

Vsi smo pogledali v tem hipu na mater, kot da zavis od tega odgovora pol naše mladosti. Materine oči niso bile z zadregi, pregledale so nam srce in njena usta so dejala:

»Črna so jedli, delali so kot mi, na trdem so spali; tudi Jezušček je moral delati.«

Kot da bi bilo oskrunjeno vse, če bi izvedeli, da je jedla sv. Družina bel kruh dan za dnem, smo se oddahnili. Jezušček je bil s tem trenutkom naš, ker je delal kot mi, jedel črn kruh in morda niti za praznike ni dobil belega, ker je bil delavec in toliko kot berač. Tiho so pela naša srca iz hvaležnosti za to spoznanje.

Zakaj čudno tuje in sovražno nam je bilo vse ono, kar ni bilo naše. Jezušček pa je bil naš. Spominjam se, da smo izpraševali, če je Marija nosila ruto in če so redili kozo v sv. Družini. To ni moglo biti žaljenje Boga, zakaj otroška duša se je s strahom bala vsakega nesoglasja med resnico in sliko, nastalo v duši.

Vsaj najvišje, kar imamo, je naše! — Radost nam je sijala z obrazov in z ljubeznijo so objemali naši pogledi Jezuščka in Marijo, pastirke, ki so molili, Tri Modre in vse, vse...

černih) obrtne šole. Na deželi so zaprti vsi srednješolski zavodi, državni in deželni: v Gorici, v Gradiški, v Kopru, v Pulju, v Rovinju in v Lošinju. Solidarno z italijanskimi profesorji stavkajo seveda tudi profesorji na idrijski realki in gimnaziji ter na tolimskem učiteljski. V Furlaniji so zaprte tudi dnevne obrtne šole. Edinole profesorji italijanske deželne gimnazije v Pazinu se ne udeležujejo gibanja.

LDU Trst, 21. dec. Stavka državnih nameščenecv traja še, dasi se lahko reče, da se nahaja sedaj v svoji odločilni dobi. Pogajanja med vlado in zastopniki prizadetih uradnikov in uslužbencev so bila do sedaj sicer brezuspešna, toda razbila se niso.

Kaj hočete?

Vse se zdi, da se smatra pri nas državna politika za umetnost, kako graditi proti rednemu poteku političnega življenja, proti normalnemu razvoju političnih razmer vedno nove ovire, kopati med političnimi strankami vedno nove prepade. Vsi smo komaj čakali konstituant, češ ona sede za čisto mizo, ustvarjati bo mogla na svobodnem, ravnem terenu, ne da bi ji kdo packal delo. Kar ima ustvariti, bo ustvarila sama iz sebe, radovoljno; boriti se ji ne bo treba proti nobeni, zunaj nje stoječi oprečni volji, zato bo šlo delo gladko izpod rok. Kar bo ustvarila, bo jugoslovansko prebivalstvo sprejelo za svoje, četudi morda koj prvič ne bi povsem dobro zadela. Tako smo upali, ker smo si mislili konstituant kot najvišjo predstavljajlo ljudske volje, ki je ustvarila to državo in jo bo morala vzdržati, ako naj sploh ostane. Toda tisti, ki so pogazili voljo naroda, izraženo v deklaraciji Narodnega veča in soglašujoči regentov odgovor nanjo; tisti, ki so iz vsega početka prišli v politično areni s ključovalno rdečo cunjjo in nabrušenim nožem; oni, ki prebivalstva in nasprotnih strank niso nehali izživati z odločbami in metodami, ki jih v novi državi nihče ni pričakoval; tisti, ki so neprestano povzročali vladne krize in preprečevali vsako rešilno delo, ki so iz strankarske ključovalnosti izpodkopali tla tudi začasnemu narodnemu predstavništvu — taisti ljudje so tudi konstituenti ob njenem prvem koraku nametali pod nož ogromne ovire. Namesto da bi njej prepustili, da si dá poslovnik po svoji volji in narodu ustavo po njegovi volji — so zmaščili oboje na svojo pest in po svoji volji in vrgli v konstituant, češ: Tu imate in požrite med seboj in raztrgajte — mi hočemo in bomo v vsakem slučaju vladali!

Tako smo prišli tudi v konstituenti le iz dežja pod kap. Namesto svežega, ustvarjajočega dela v konstituenti se nam nudijo v Belgradu isti prizori: ista natezanja za vladu, ista spletkarjenja proti političnemu nasprotniku, ista hazardna igra za oblast, ki se nam je tekom dveh let vsem tako temeljito prignjusila in ki nas je v notranjosti in zunanosti tako drago stala.

Ali so si tisti, ki so vrgli konstituenti za vrat rabeljsko vrv, v svesti, kaj delajo? Naša država je dobila sicer sedaj na zunaj svoje pokvečene meje, toda od samih dobrot rapalske in drugih mirovnih pogodb ne bo mogla živeti. Vse polno perečih socialnih, gospodarskih, kulturnih in političnih potreb prebivalstva bi bilo treba nujnim potom zadovoljiti, ako hočemo ubiti anarhijo, ki se javlja na vseh straneh in preti uničiti mlado državo. Kakor riba vode, tako nujno potrebujemo odrešilnega dela konstituant, rednega parlamenta. A namesto tega zopet — pogajanja za vladu, očite in prikriti nakane proti konstituenti. Naši sosedi na zapadu, jugu in vzhodu se hite urejati, na severu preži vse uničujoči zločinski prevrat, ki omamlja očee vpliva na nezadovoljne mase — mi pa smo strastno zatopljeni v kockanje za oblast!

Potem pa pride nekdo, pa očita tistim, ki zahtevajo, da se izpred konstituant odmečejo nalašč nametane ovire, da se vsiljeni, nezakoniti poslovnik ukine in vrže potvora vladnega ustavnega načrta v koš — da so to sovražniki in razbijalci države! Tisti, tisti, ki hočejo izvrševati nasilje nad konstituant, kakor so ga vršili nad začasnim narodnim predstavništvom in uvedli v novi državi absolutizem — tisti so sovražniki naše svobode, naše narodne edinosti, naše države same. Sovražniki pa tudi tisti, ki ta stremljenja na ta ali drugi način podpirajo. Vsi ti istovetijo državo in njeno dobrobit z ohranitvijo predprav nekaterih takozvanih zgornjih desetisoč, za pravice in potrebe milijonskih ljudskih množic jim pa ni mar. In vendar je kri in dlan teh množic, ki ustvarja in ohranja državo. Toda te množice se po svojih zastopnikih ne bodo mogle prosto izreči za to, kar hočejo.

Tako nezaupanje je pač nedopustno in tudi nepotrebno, ker ljudstvo hoče urejenih razmer in urejene države. Čemu tedaj izzivanje in kljubovanje z rdečo cunjjo v obliki nazadnjaškega, nepoklicanega ustavnega načrta? Seveda, ti prijatelji države bi radi vrinili ljudstvu tudi najnernejši centralistični državni sestav, ki bi jim za

dolgo dobo omogočil popolno oblast nad ljudstvom. Za ta načrt vsekakor tudi ta konstituant ne bo našla zmisla. Kaj tedaj ali ga ji hočete vsiliti ali pa jo razgnati in trajno vladati s pomočjo sile, postaviti obstoj in dobrobit države na konice bajonetov? Potem tužna majka nam in vam!

Prometna zveza.

(Načelno važno za vse strokovne organizacije.)

Protivno strujo ja zadel splošen razsul. Usoda razvalin je podsula vse indiferentistične in materialistične delavske organizacije. Tudi tistim, ki so železničarsko strokovno organizacijo hoteli zvoditi v indiferecentizem in materializem, se je zgradba podrla. Danes vidimo edino strokovno organizacijo med železničarji, ki se ni podrla, ki ni nazadovala, ampak raste, in to je »Prometna zveza«.

Začuden se vprašamo: zakaj? Kako da ta mala, skromna, tiha, neopazna strokovna organizacija raste in se ji člani priključajo eden za drugim daleč izven mej Slovenije? — Odgovor je ta, da samo »Prometna zveza« ima vse pogoje, da varuje koristi vsega železničarskega stanu cele države. Samo ona ni indiferentistična. Samo ona ni materialistična. Samo ona raste iz takih tal, da čim bolj raste, bolj uvidijo vsi, da je v njej rešitev.

Strokovna organizacija, ki si je izbrala za svoja tla indiferecentizem in materializem, je zapisana pogubi in njeno delavstvo prevari. Danes imamo v Jugoslaviji železničarskih organizacij več kot prstov na roki. Zakaj? Na jasnem niso. In obupujejo nad seboj. Čutijo kal smrti v sebi.

»Zveza jugoslovanskih železničarjev« se razsipava. Zakaj? Zato, ker se člani na njo ne zanesajo. Ne zanesajo se ne na njeno vodstvo, ne na njeno stališče. Vsaka hiša, tudi najlepša in največja je za nič, če je temelj za nič.

Temelj »Zveze jugoslovanskih železničarjev« je indiferecentizem. To se pravi: Na temelj ne polaga ta organizacija nobene važnosti. Indiferecentizem pravi voditelj strokovne organizacije: vseeno je, kaj si po svoji notranjosti. Vseeno je, kakšen si. Vseeno je, ali lažeš ali resnico govoriš. Vseeno je, ali varaš ali iskreno pomagaš. Vseeno je, ali si pošten do organiziranih ali jih zlorabljaš, ker indiferecentist meče vse v en koš: vero in nevero, poštenost in nepoštenost, mohamedanstvo in katoličanstvo. Njemu je vseeno. Ni pa delavstvu vseeno, ali ga njegova organizacija vodi za nos ali je iskrena do njega. In za to je delavstvo v precejšnji meri »Zvezi jugoslovanskih železničarjev« obrnilo hrbet, ker mnogim delavcem se hoče resnice in pa stanovske rešitve. Te mu pa indiferecentistične in materialistične organizacije ne dajo in ne morejo dati.

Iz istega vzroka, iz katerega je umrljiv razpad materialističnih in indiferecentističnih strokovnih organizacij, je tudi razložljivo, zakaj »Prometna zveza« raste. Ni samo slučaj, da jo delavstvo išče. Delavstvo, razočarano nad materialisti, išče, ti pa, tava, kje in kako bi se zbralo v eno samo močno, urejeno delavsko strokovno organizacijo. Tudi železničarji žele enotne, krepke, zanesljive strokovne zveze. In »Prometna zveza« zamore biti to, ker njen temelj garantira za program in za njegovo uresničanje. »Prometna zveza« ne pravi voditelju, da je vseeno, ali laže ali resnico govori, ampak pravi: ako varaš delavstvo, si moj izdajalec in delavstvo, ki je zvesto moji osnovi, si je dolžno izbrati drugega, ki ne madežuje tal, iz katerih »Prometna zveza« raste.

No »Jugoslovanski železničar« ima svoje oči v pomisleke proti »Prometni zvezi«. Prvi očitek je ta, da je »Prometna zveza« strokovna železničarska organizacija, ki stoji na katoliškem temelju in zato ne more varovati koristi vseh železničarjev, n. pr. pravoslavni ali mohamedanski.

Pripomnili smo že, da ravno ta temelj nudi zadostno jamstvo, da bo organizacija v strokovnem oziru vršila svojo dolžnost, indiferecentizem in materializem pa tega jamstva ne nudi. Kar pa tiče Srbov in mohamedancev, je stvar taka. Tudi pravoslavni Srb in mohamedanec bo raje šel po čevlje k takemu čevljarju, ki mu jih bo naredil iz usnja, ko pa k takemu, ki mu jih do polovice naredi iz papirja. Tako bo tudi v strokovnem oziru iskal zaščite pri tisti strokovni organizaciji, ki je strokovno zanesljiva, ne pa pri tisti, ki je strokovno lažnjiva in napravljena samo zato, da ta ali oni uradnik pride do mastne službe in zopet drugi izkoristi strokovno organizacijo, da iz nje naredi narodnosocialno stranko in sebe za poslance.

Čudno se nam zdi, da upa taka organizacija kot je »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, očitati »Prometni zvezi« politično lice. Če je kdo kristjan in upa ostati kristjan, tudi kadar zastopa strokovne interese, je to politika. Če pa zataji krščanstvo in postane »Zvezar«, to ni politika. In če Deržić izkoristi strokovno organizacijo

nanj. — Vsi smo sedeli okrog mize, v bližini kota, stegali smo glave in roke, pomagali smo z nasvetom in dejanjem.

Bila nas je vrsta otrok, ki smo ob brnenju vetra zunaj mnogo presedeli v mraku na peči, mnogo govorili in mnogo mislili. Tisoč stvari nam je bilo neumljivih in nerazrešnih. Lepo sliko v mislih nam je pogosto naenkrat razdelila slika v resnici, ali beseda, kot bi presekala s sekiro vaje našega hrepenenja in nismo vedeli ne kod in ne kam. Z velikim trudom smo zopet sestavili razbite kose naših duševnih predstav, toda poznalo se je, kje so bili sestavljeni, in tiste čiste lepote nismo občutili nikdar več.

Ko smo otroci sloneli in gledali z željnimi očmi, smo vpraševali neprestano: »Mati, zakaj pa to, oče, čemu je zvezda, čemu je eden iz Treh Modrih črn?«

Odgovarjal in ne prideš do konca. Tisočkrat smo že slišali to, hoteli smo, da nam tisočkrat ponovijo, morda se končno odkrije vse ono nerazumljivo in neznano, ki je čakalo razrešitve v naših dušah.

Oni izmed nas, ki je umrl mlad, zato ker je bil premoder, je pogledal s svojimi nenavadno globokimi in temnimi očmi in je vprašal s počasnimi in boječimi glasom, kot bi se bal, da ga ne bodo razumeli in se mu zasmejali v obraz, ali ga napodili spat.

»Mati, čemu je imela Marija Jezusa v hlevčku?«

Besede so bile odkritosrčne, mati resna, oče pa je dejal: »Bogatini jim niso hoteli dati stanovanja.«

Trenutek molka: nato: »In kaj je bil sv. Jožef.«

cijo za osebno politično stranko, to tudi ni politika.

Kako so se avanzirali nekateri uradniki, včlanjeni v »Zvezi jugoslovanskih železničarjev«, si prišli kar po več službenih let in se vsedli na mastna mesta, nad tem se »Jugoslovanski železničar« nič ne spodtika, da pa člani »Prometne zveze« nočejo zatajiti katoličanstva, nad tem pa se spodtika. Ko bi »Jugoslovanski železničar« vedel, kaj ta beseda, nad katero se spodtika, pomeni, bi bil morebiti tiho. Na vsak način pa je eno čisto gotovo, to namreč: Če bo kdo iskal strokovno zanesljivost, je ne bo šel iskat tje, kjer je ni. Pri mohamedancu najdeš vsaj toliko strokovne zanesljivosti, kolikor ga njegova vera veže, naj drži besedo, pri indiferentistu in materialistu pa te zanesljivosti ne najdeš nič. Zato indiferentistične in materialistične strokovne organizacije nimajo nobene bodočnosti. Ima jo samo taka organizacija kot je »Prometna zveza«, če bodo vodilni železničarji ostali zvesti začrtanim mislim.

Zato je iz vsega tega za vestne železničarje samo en zaključek, ki se glasi: na delo za »Prometno zvezo«, da res postane to, česar se narodni socialist boji, vodilna in odločilna organizacija v državi.

Zveza narodnih socialistov, ki si je nadela bahato ime »Zveza jugoslovanskih železničarjev«, je delavstvo pustila na cedilu. Njeni uradniki so sami sebe postavili takoj izpočetka v imenu organizacije za šefe in nadzornike in ravnatelje in danes, ko delavstva ne potrebujejo več, so si ustanovili svoje »društvo jugoslovanskih železniških uradnikov«.

Zato je na podlagi danih izkušenj umiliv samo ta poziv: Dvignimo železničarsko strokovno organizacijo »Prometno zvezo«! Zedinimo v nji vse, ki so zaposleni pri prometnem delu! Močna, čvrsta, sigurna strokovna organizacija od konca do konca države bodi »Prometna zveza«! Naj bedi kot varuhinja nad železničarskimi pravicami! Kdor potrebuje strokovne postrežbe, bo šel tje, kjer ga ne goljufajo. »Prometna zveza« naj tolmači potrebe potrebnih in izvojuje prava zapostavljenih! Za tako organizacijo se izplača trud.

BLAGOSLOLJEN BOŽIČ

Želi vsem prijateljem, sotrudnikom, naročnikom in vsem kršč. socialnim tovarišem

Uredništvo »Večernega lista«.

Dnevne novice.

— Radi rudarske stavke omejen železniški promet. LDU Belgrad, 21. decembra. (ZNU) Radi rudarske stavke sta ukinjena vlaka Belgrad—Zagreb št. 5 in 6. Na vseh progah zagrebškega železniškega ravnateljstva vozita do nadaljnjega odredbe samo po en mešani in en osebni vlak. Vsi ostali vlaki so ukinjeni, dokler se ne zagotovi prevoz iz zasebnih ali državnih rudnikov. Izmed direktnih vlakov na Dunaj in v Prago vozita vlaka št. 3 in 4 z odhodom ob 15. uri iz Belgrada. Med Belgradom in Zagrebom je ustavljen vsak prevoz bruto, izjemno živino, vojaške pošiljke in premo. Belgrajsko železniško ravnateljstvo naznanja, da se radi pomanjkanja premo. ustavijo brzovlaki št. 1 in 2 med Belgradom in Nišem. Edino simplonski orientekspres bo vozil še nadalje po starem voznom redu.

— Tržič. Prireditve v Domu. Okrožni orlovski tečaj se je končal v nedeljo z akademijo. Na tej so nastopili Orli z ročnimi vajami in na orodju, Orlice so proizvajale simbolične vaje s petjem in spremljevanjem godbe; jako ljubki so bili nastopi orlovskega in orliškega naraščaja in učenek meščanske šole. Br. Vider je v navdušenem nagovoru slavil namen orlovske organizacije. — V ponedeljek je predaval gosp. bogoslovec Cuderman o pokojnem škofu dr. Antonu Mahničju in njegovih zaslugah za katoliški prepoved Slovinci in Hrvat. — S tem predavanjem se za leto zaključijo ponedeljski sestanki. — Društvo priredi letošnji Silvestrov večer z zanimivim sporedom.

— Učitelja za izdelovanje »suhe robe«, najraje invalida, išče invalidski oddelek poverjenstva za socialno skrbstvo. V invalidskem domu v Dol. Toplicah je namreč mnogo invalidov, ki bi se radi naučili izdelovati »suho robo« (žlice, kuhališče, skafje itd.). Za invalida bi bila služba učitelja tudi stalna, za neinvalida začasna. Podrobna pojasnila daje (najbolje ustno) Invalidski oddelek v šentpeterski vojašnici v Ljubljani.

— Novi kovani drobci. Finančno ministrstvo je prejelo tri vagona novega kovnega drobiža po 10 in 25 par.

— Naša preskrba s sladkorjem. Ministrstvo za prehrano in obnovo je dovolilo, da smejo sladkorne tvornice v Belgradu in Čupriji razdeliti 10 vagonov sladkorja malim prodajalcem v svrhu oskrbe prebivalstva za božične praznike. Vsi mali prodaj-

jalci si smejo nabaviti po 500 kg sladkorja, ki ga ne smejo dražje prodajati kakor po 14.50 dinarjev v kraju tvornice in po 15 dinarjev izven tvornice. Tvornice bodo morale poročati, komu so sladkor dale. Nadaljnjih 15 vagonov bodo razdelile tvornice konsumnim in kmetijskim zadrugam ter industrijskim obratom. Tvornice bodo morale voditi zapisnik razdelitve sladkorja ter o tem poročati ministrstvu. Sladkor bo tedaj zelo drag.

Ljubljanske novice.

lj Dr. Mahničju v spomin priredi danes, sredo zvečer ob osmih v Ljudskem domu Slov. kršč.-soc. zveza spominsko slavnost. Govorila bosta g. vseučil. profesor dr. Jos. Srebrnič in g. konservator dr. Fr. Stele. Petje bo oskrbelo pevsko društvo »Ljubljana«. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor S. K. S. Z.

lj Akademija naraščajnikov in gojenk šentpeterskega Orla se vrši na praznik Sv. Štefana v Ljudskem domu. Začetek ob 3. uri popoldne. Kakor Miklavžev večer, tako nudi tudi ta akademija zelo raznovrstno razvedrilo za naše malčke. Starši, pripeljte svojo deco k akademiji! Malčki vam bodo hvaležni.

lj Seja političnega odbora S. L. S. za frančiškanski in kolodvorski okraj se bo vršila danes, v sredo, 22. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, I. nadstr. Navzočnost vseh odbornikov in odbornic nujna. — Predsednik.

lj Javno predavanje priredi jutri v četrti ob 6. uri zvečer v trnovskem župnišču »Gospodarsko in izobraževalno društvo za Krakovo-Trnovo«. Predava uradnik g. Fr. Smodej. Vstop vsakomur prost.

lj Zglaševanje. Po veljavnih o uredbi zglaševanja v okolišju policijskega ravnateljstva v Ljubljani se imajo vse spremembe v rodbinskem stanu kakšne stranke vsled rojstva, ženitve, moštne ali smrti zglašiti od imetnika stanovanja v osmih dneh po nastopu dotičnega dogodka tudi pri policijskem ravnateljstvu. Zato so določene posebne zglašilnice, ki se dobe pri zglaševalnem uradu in tudi pri stražnicah. Ker se je ugotovilo, da se v zadnjem času v mnogih slučajih odgovorni niso odzvali tej svoji dolžnosti, se občinstvo opozarja na te predpise s pristavkom, da je njihova opustitev kaznjiva.

lj Prijet ropar. Dne 20. t. m. je kriminalna policija aretirala 24letnega Rode Andreja, brezposelnega delavca iz Vrhnike, ker je preganjan radi ropa in raznih tatvin v neki hiši na Zaloški cesti, kjer se je skrival pod imenom Šemič iz Idrije. Rode je bil v Zagrebu pod tem imenom radi žepne tatvine aretovan.

Ljubljanska porota.

SAMOSTOJNI »UBIJALEC« OBDOJEN.

Danes jutraj ob tričetrt na 1. uro se je končala porotna razprava proti voditelju samostojnih na Dobravi, gostilničarju in posestniku Francu Bricelju, ki je 12. septembra 1920 zaklal Franceta Rupnika. Bricelj se je zagovarjal, da ga je popolnoma spomin zapustil in da čisto nič ne ve, da bi bil Rupnika zaklal. Izvedenca: gg. dr. Tičar in dr. Göstl, ki je v daljnem sorodstvu z Briceljevo ženo, sta izpovedala, da patološki afekt ni izključen. Porotniki so potrdili prvo na nje stavljeno vprašanje o uboju z 9 da in 3 ne in zanikali drugo vprašanje, če je storil zločin v zmedenosti z 9 ne in 3 da; nakar je g. dvorni svetnik Regally razglasil sodbo, s katero je bil samostojnež Bricelj obsojen na 3 leta težke ječe.

Danes vodi porotne razprave g. nadsvetnik Žebre, votanta sta gg. nadsvetnik dr. Kaiser in okrajni sodnik Avsec, državno pravdnitvo zastopa g. državni pravdnik dr. Ogoreutz. Gre za tri slučaje in bo porota najbrže zopet zborovala v pozno noč. V prvem slučaju se zagovarjata Miha Mulej iz Goš in France Šifer iz Nove Oselice. Obtožena sta, da sta Mulej in Šifer ukradla 5. januarja 1920 Janezu Jugovicu na Zabreznici vola vrednega 3600 kron; Miha Mulej je pa sam okradel 21. majnika 1919 Josipa Pogačarja v Zgošah, jeseni 1919 Marijo Mulej v Klekih, 19. decembra 1919 Antona Mršolja v Hrašah, Janeza Mohorčiča na Zgošah; 23. januarja 1920 Jakobu Razingerju v Prihodih brejo telič vredno 4000 kron in Rudolfu Balohu v Žirovnici 3 ovce; Franc Šifer pa še eno belo ovco. Muleja zagovarja g. dr. Tomišek, Šiferja pa g. dr. Kuhelj.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Zbirajmo!

Če premočimo položaj delavstva, njegovo stanje in razmere, tedaj vidimo, koliko je v tem oziru storila strokovna organizacija, da se je to stanje nekoliko izboljšalo. Za vsako delo, najsi bo katerokoli, so

izdatki, potrebuje se denar. Ravno tako je pri organizaciji. Če pogledamo nasprotne organizacije, opazimo, ako drugače ne, se včasih izdajo s časopisjem, da dobijo podporo. Mi smo s svojo organizacijo vezani pa popolnoma sami na sebe.

Prišel je zimski čas, v katerem je včasih precej časa, ki preostaja. Tako je tudi pri skupinah. Ta čas bi bilo treba izrabiti v korist organizaciji. Poglejmo, koliko bi se dalo dobrega napraviti, ako bi se pri vsaki skupini ena desetinka potratnega časa porabila prav v tem času, da bi se pogovorili člani med seboj, kaj je ukreniti, da bi spravili za organizacijo še poleg prispevkov mesečno kakšnih 100 K skupaj, bodisi s predstavo, veselico ali pa s pobiranjem. Ako bi vsaka skupina mesečno nabrala omenjeno svojo ali vsaki drugi mesec, koliko bi se dalo s tem dobrega in koristnega napraviti. Ta denar bi se bogato obrestoval. Strokovna organizacija brez denarja je vojak brez orožja. Kakor vsi znaki kažejo, bo delavstvo strokovno organizacijo še bolj krvavo potrebovalo, kot jo je dosedaj, ker kapitalizem dobiva vedno večjo moč in vihti pest nad delavstvom, zato mora biti strokovna organizacija močna, ne samo po številu članov, temveč tudi po finančnem stanju. Zato je treba požrtvovalnosti in dela. Vsak član naj po svoji moči pripomore do zmage, ki jo moramo izbojevati. Držimo se pregovora: kamen do kamna palača.

Zato na delo, zbirajte za sklad Jugoslovanske strokovne zveze! Tozadevni bloki se naročajo v pisarni J. S. Z., Stari trg št. 2/L.

Skrbite, da se ob vsaki priliki pobira za omenjeni sklad. Iz lastne moči smo izšli in z lastno močjo pojdemo naprej!

IZ TAJNIŠTVA JSZ.

Vsem skupinam! Poslali smo nove tiskovine za razvidnike in za mesečna poročila, ki naj jih skupine točno in vestno izpolnijo. Pri večjih skupinah naj si o praznikih posamezni odborniki delo razdelijo, da bodo tiskovine natančno izpolnjene že okrog novega leta pri centralnem tajništvu. Povdarjamo, da nam bodo vestno izpolnjeni formulariji merilo delavnosti posameznih odborov. — Hkrati opozarjamo skupine, da se bo od novega leta dalje strogo gledalo na to, da bo članarina redno in pravilno vplačana. Za višino članarine veljajo sklepi zadnjega obnovega zbora, ki je članarino zvišal in določil samo tri razrede. Pozivamo zato vse odbore, da med prazniki spravijo skupine v novi tir in s tem v popolni red.

Pri vsem delu se zavedajte, da delate zase in za svoje najbednejše tovariše!

V znamenju tega dela za procvit naše strokovne organizacije, ki vedno bolj narašča in se tudi znotraj bolj in bolj konsolidira, želimo vsem tovarišem veselo in blagoslovljene božične praznike! Daj nam Bog v novem letu, da stopimo, kot letos, nov mogočen korak naprej, v živi zavesti, da smo testo socialne pravične in krščanske Jugoslavije!

Člani J. S. Z. v Mariboru naj plačujejo članarino v uradnih prostorih tajništva J. S. Z. v Gregorčičevi ulici št. 10, I. nadstr. Najboljše in najlažje opravilo plačilo vsak delavnik od 9. do 11. ure popoldne in od 2. do 3. ure popoldne, pa tudi v drugem času uradnih ur, če ni morebitnih zadržkov. Tam dobi tudi vsak tedensko izdajo »Večernega lista«. Prosimo, da se drže vsi tega reda in da bo vsak plačeval redno svoje prispevke. Neredneži napravljajo tajništvu samo stroške in delo. — Okrožno tajništvo J. S. Z. v Mariboru.

KAT. DEL. DRUŠTVO V PREVALJAH

vabi na svojo božičnico, ki jo priredi na novega leta dan po večernicah v dvorani pri Šteklju.

Spored: 1. Deklamacija. 2. Govori. 3. Obdaritev članov. 4. Licitacija božičnega drevesa.

Vse prijatelje našega delavstva prosimo, da se božičnice udeležijo.

Delavska zveza.

IZ TAJNIŠTVA DELAVSKE ZVEZE.

Čeprav je že precej časa, kar smo razposlali razvidnike naše politične organizacije, nam iz nekaterih krajev še do danes niso došli. Dotični, ki gredo malomarno mimo naših pozivov, sami gajajo svoje pravice, ker je vsak njihov korak v našem nalogu delo zanje same. Upamo, da se dotični tega zavejo in nemudoma storijo vse, za kar smo jih pozvali. Vsi drugi sloji imajo svoje močne politične grupe, tako je tudi predpogoj za uspešno borbo za delavske pravice močna politična organizacija krščanskega delavstva. Na delo tedaj za našo Delavsko zvezo!

Kovinar.

Kropa — Kamna gorica. Pred časom smo že opozorili merodajne činitelje potom vlog in časopisja na obupne razmere v Kropi in Kamni gorici, a vse zastoj. Vse je bilo bob v steno. Pred štirimi meseci je bila zadruga v Kropi — Kamni gorici primorana skriti delo na 6 ur in odpustiti nekaj delavcev. Sedaj po novem letu se pa zopet obeta nekaj sličnega. Treba si je predočiti položaj tamošnjega prebivalstva, v kakšnih razmerah se že nahaja in se bo še nahajalo. Pomislimo, da se je tamošnje prebivalstvo že v mirnih časih zelo borno hranilo, kaj bo šele sedaj. Seveda, gospodje pri vladi v Belgradu tega ne vidijo, ker si najbrže mislijo: Ako se ne moreš preživljati, pa umri! — Če premočimo ves položaj, pridemo do zaključka, da bi vsega tega gorja ne bilo treba, če bi bilo le količinski razumevanja. — Zakaj kupuje država potrebščine v inozemstvu, domačo industrijo pa zatira. Res se nam lahko iz srca smejejo druge države, ko vidijo gospodarstvo pri nas. Vsaka država stremi za tem, da povzdigne domačo industrijo, in s tem zagotavlja delavstvu obstoj. Pri nas je pa ravno narobe. Industrija se zatira, podpira se inozemska, delavstvu se pa daje miloščina v obliki brezposelnosti, s katero delavstvo ne more živeti in tudi ne umreti. Mi se pa vprašujemo, kdaj bo nas srečala pamet. Gospodje državniki, ako boste hodili to pot zana-prej, kot jo hodite sedaj, potem bomo zaman čakali tistega pričakovanega srečanja s pametjo. — Zato krenite na pravo pot, s katero boste dali delavcu, kar mu gre, tu je pošteno, človeka vredno življenje! Drugače si bo pač moralo delavstvo samo pomagati, kakor si bo vedelo in znalo.

Jesenice. V sredo dne 29. t. m. ob 7. zvečer se vrši redni občni zbor naše skupine. Opozarjamo že sedaj vse naše člane, da se ga polnoštevilno udeleže.

Jesenice. Ne vemo, kaj mislijo. Že precej časa je preteklo, odkar so se vložile zateve in še vedno ni nič, mi pa čakamo. Saj vemo, da je v industriji kriza, a kljub temu bi se bilo lahko kaj ukrenilo, saj nismo mi zakrivali. Mislimo, da toliko bi vendar bilo umestno od družbe, da pove vsaj svoje stališče napram našim zahtevam. Zima je pred vratmi, kurjave je treba, obleke itd., mi pa stojimo praznih rok in žepov. — Zganite se, da bomo vsaj vedeli, pri čem da smo.

Guštanj. (Kako dolgo še?) Že zadnjič ste poročali o krizi, katero čužilja delavstvo tukajšnje jeklarne. Jeklarniško podjetje je odločeno ne samo 160 delavcev odpustiti, ampak v slučaju, da bi ministrstvo saobračaja še nadalje naročevalo svoje potrebščine na Dunaju in v Budimpešti ter preziralo domačo jeklarniško industrijo, bo stopoma odpustilo še nadaljnjih 160 delavcev. To je spričo najljepša časa, v zimi, za delavstvo naravnost uničujoč! Zato je guštanski skupina J. S. Z. sklicala dne 15. t. m. društveni shod, da se poiščejo krivci, ki ponujajo nad 160 delavcem za novoletno darilo odpust iz jeklarne, brezdelje, bedo in lakoto! Shod se je vršil mirno. Prišlo je tudi več pristašev socialistične stranke. Po poročilu, ki ga je podal državni nadzornik jeklarne g. dr. Ohsersel, in po debati, katero je vodil g. župnik Razgoršek, se je pokazalo, da je krivec v Belgradu; zato se je sklenilo naprositi poslance Jugoslovanskega kluba, naj z vso odločnostjo pritisejo, da se s primerno, a ne zastarelo uvozno carino štiti domače jeklo, naj se državne potrebščine na železu in jeklu naročajo v državi in ne izven države, kakor prakcija g. sekijski načelnik Popović v ministrstvu saobračaja. Potem bo dela dovolj in ne bo treba odpuščati delavstva. Kvaliteta domačega jekla se je zadnji čas izdatno dvignila in izgovor, da je tujemsko jeklo bolje, ne velja več. Zato ponavljamo vprašanje: kako dolgo še naj čakamo, da stori osrednja vlada svojo dolžnost ter izvrši že večkrat obljubljeno naročilo pri jugoslovanski firmi brez posredovanja židov in mazanja raznih mogotcev.

Usnjar.

Po dolgem času se je sedaj zboljšalo stanje konjunktura v čevljarški industriji, seveda le za nekaj časa. Vsled tega je sklenilo omenjeno delavstvo, da se vložijo zahteve za zvišanje pače čevljarstvu delavstvu.

Ako pogledamo nazaj, vidimo, da je najbolj zaostalo v tem oziru čevljarstvo delavstvo. Podjetniki so ves čas utemljevali svoje postopanje s tem, da nimajo dela, zato se naj po sedaj zboljšajo plače, ko je delo.

Precejšno vlogo igra pri tem tudi akordno delo. Zakaj bi se moralo delati akordno delo, ako dela primanjkuje. Kadarkoli je dela dovolj, da se ni bati, da bi ga zmanjkalo, bi človek to že razumel; v tem času je pa akord popolnoma nepotreben. Zato naj bi se tudi v tem oziru nekaj storilo. Bomo videli, kako bo sedaj. Da je rešitev iz teh razmer potrebna, o tem je vsa-

ka beseda odveč, ki bi jo še izgubljali. Treba je dela in razumevanja.

Železničar.

VPKOJENCI, INVALIDI, VDOVE IN SIROTI JUŽNE ŽELEZNICE.

Kdor je zasledoval vsa številna mezdna gibanja, prisostvoval tozadevnim shodom, obhodom in sestankom, pa je včeraj gledal in poslušal shod vpokojencev južne železnice, je nehoti dobil vtis, da so se šele včeraj oglasili najboljše, najbolj potrebni.

V govorih nismo slišali nič zabavljanja, nikakega hujkanja; le nekaj kričevih slik iz življenja teh pozabljenih, obsojenih na tiho, počasno, a gotovo smrt. Strašno prepričanje, da so pozabljeni, pozabljeni od svojih lastnih tovarišev — aktivnih železničarjev, ki stavekajo in zahtevajo le zase, so pa gluhi in nemi za vse prošnje teh, ki ne morejo več ustavljati strojev in razdirati proge, ker so oslaveli in oslabei, je sicer izsililo par krepkih medklicev in tudi govorniki so si dali v tem oziru duška, toda videlo se jim je, da tudi ta najhujši duševni udarec prenašajo z neprimerno, v današnjem času skoro nerazumljivo potrpežljivostjo. Ker niso druge železničarske organizacije imele srca zanje, se toliko bolj iskreno zahvaljujejo »Prometni zvezi«, ki se je odločila podpirati tovariše z vso močjo.

Zborovalci so koncem shoda z odobravanjem potrdili resolucijo:

Resolucija vpokojencev, invalidov, vdov in sirot južne železnice na javnem shodu sprejeta dne 21. decembra 1926 v mestnem domu v Ljubljani:

Ker je beda vpokojencev, invalidov, vdov in sirot južne železnice pripeljala do vrhunca, zahtevajo navedeni, da se tekom 10 dni reši to pereče vprašanje in sicer:

1. Da se vsem vpokojencem, invalidom, vdovam in sirotam južne železnice izplača enkratni nabavni prispevek v znesku 1000 K in za vsakega rodbinskega člana do 18. leta po 200 kron.

2. Da se tekom 10 dni izjednačijo draginjske doklade z onimi državnih vpokojencev.

Ako se v teku 10 dni ne bodo izvršile te upravičene zahteve, izvajamo konsekvence, katerih odgovornost pade na merodajne činitelje in bode to svetovni škandal v 20. stoletju za demokratično Jugoslavijo.

Pripravljeni smo zasesti s svojimi rodbinami železniško progo in le preko naših trupel se bode lahko vozilo.

Ziveti tako ne moremo več! (Sledijo podpisi).

Resolucijo so odposlali, kakor smo včeraj poročali, na pet odločujočih činiteljev.

Mi apeliramo na vse, ki morejo tukaj pomagati, da uvidijo brezpogojno potrebo gornjih zahtev, in res pomagajo tem starčkom, invalidom, vdovam in sirotam, ki so v največji bedi ravno zato, ker si sami pomagati ne morejo.

Bolniški strežniki.

Naša organizacija se dobro razvija in vlada v njej precejšnja disciplina. To pa nekaterim ni všeč. Nam pa tudi ne gre v glavo, zakaj bi nas moral kdo vsled tega, ker smo organizirani, budo gledati. No pa to nič ne stori, mi vemo, kaj in komu se imamo zahvaliti, da imamo še vsaj za silo urejene razmere. Zato poudarjamo še enkrat, da vsa prizadevanja, od katerekoli strani, ne pomagajo nič. Mi ostanemo organizaciji in njenim načelom zvesti.

Viničar.

Bedni položaj viničarjev.

Ljutomer. Položaj, v katerem se nahajajo tukajšnji viničarji, je obupen klis zatiranega v puščavi. Zima je tu, viničar je brez dela in jela, zanj se nihče ne zmeči, se li bode preril skozi zimo brez vsega zaslužka, za to ga ne vpraša nihče. Pred zimo obljubljalo se je od meseca do meseca, da se reši viničarsko vprašanje, tako da se je stvar zavlekla, da je gospodar s svojim pridelkom pod streho in dobičkom na varnem, sedaj pa je dobro. Viničar bode že mirno prenašal svojo bedo še dalje za naprej. Prišlo bode drugo, za njim tretje leto in tako naprej. On bode zadovoljen s tem, kar se mu bode obljubilo, si mogoče mislijo gospodje.

Mi pa viničarji, ali smo res tako neizobraženi, da ne bi znali preračunati, kakor krivica se nam godi. Čas je, novo leto se bliža, zganimo se vsi skupno v viničarsko zvezo ter odločno zahtevamo, da se viničarsko vprašanje takoj pošteno in pravično reši, da tudi viničar enkrat pride na boljše mesto v človeški družbi.

Viničar.

Ljutomer. Zveza viničarjev v Ljutomerem okoliški želi vsem članom kakor tudi vsem tovarišem J. S. Z. vesele božične praznike! — Odbor.

Vurberg. Redni občni zbor tukajšnje skupine se vrši dne 6. jan. 1921 dopoldne v stari šoli. Dnevni red: Poročilo tajnika, blagajnika, odobritev računskega zaključ-

ka, volitev odbora in slučajnosti. — Tem potom se vabijo vsi člani skupine, da se občnega zbora v polnem številu udeležijo. — Odbor.

Vurberg pri Ptuj. Tamkajšnja viničarska skupina je poslala okoliški J. S. Z. v Mariboru majhno podporo 14 K in obenem pismo sledeče vsebine: Res bogo reve, napol nage in bose, ki niso odpadle od krščansko-socialne stranke, žrtvujejo morda svoj zadnji vinar. Zakaj? Ker imajo še vedno čut vere in zaupanja na obljubljeno, na ono, kar nam obeta agrarna reforma, J. S. Z. o izboljšanju mezde itd. Zahtevamo čimprej razlastitev tukajšnjih veleposestev! Ostali smo trdi, volili smo katoliške može, zdaj pa tudi zahtevamo od svojih poslancev, da bodo zastorali odločno naše pravice in se borili za izboljšanje našega nadvse bednega stanja. — Može, hvala vam za vašo ljubezen do svoje delavske organizacije! To je poštena beda, ne pa dejanje onih šestih uskokov, ki so odšli k socialistom, kjer menijo, da bodo poslali takoj v nebesa. Jugoslovanska strokovna zveza se bori za viničarje kakor za vse delavstvo sploh iz docela nesebičnih namenov, a več ko doseže, ji pri sedanjem kapitalističnem in krivičnem družabnem redu doseči zaenkrat ni mogoče. Kapital ima v rokah moč, mi se zanj še borimo in trudimo. Naj pomislijo to vendar oni, ki ne vidijo vseh svojih želj in zahtev takoj uresničinih. Boj bo še dolg in težak, a ravno zato se zbira delavstvo v enotno organizacijo. Viničar trpi hudo krivico, a vse naše ponovne zahteve ne zaležejo pri gospodi ničesar. Neomajno pa je naše zaupanje, da bodo te zahteve zmogle prej ali slej. Do takrat pa vztrajajmo, vztrajajmo neomajno na svojih načelih!

Služkinja.

Maribor. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas dobro obiskan shod služkinj v dvorani Narodnega doma. Shod je otvorila predsednica tukajšnje skupine JSZ služkinj. Kot prvi je govoril tov. Cvikelj iz Ljubljane. Razložil je dosedanje delovanje »Zveze služkinj«, odnosno Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani, posebno glede novega poselskega reda. Za njim je povzel besedo tov. Jož. Stabej, okolišni tajnik JSZ v Mariboru. Kot tretji je nastopil tov. Krepek iz Maribora. Po shodu je predsednica podala poročilo o delovanju skupine preteklega leta.

Tako se je zaključil dobro uspeši shod ob 6. uri zvečer.

Organizacija služkinj v Mariboru se dobro razvija. Sedaj se zopet pripravlja igra, ki jo bodo dekleta v kratkem vpriporile. Ako pojde tako naprej, bodo v kratkem času vse do zadnje služkinje v organizaciji.

Maribor. V nedeljo 19. t. m. se je po shodu delavskega ženstva vršil občni zbor tukajšnje skupine — zveze služkinj. Iz tajniškega in blagajniškega poročila je bilo posneti, da je skupina dobro napredovala in da je odbor, kakor članice storil svojo dolžnost. Požrtvovalne služkinje so privedle v zadnjem letu 8 gledaliških predstav, v večjem številu so se udeležile tudi ženskih ozir. deklinskih shodov pri Sv. Ignaciju, Sv. Urbanu in št. Petru pri Mariboru. Sklicale so tudi same dvoje shodov v Mariboru. Redno so se v velikem številu udeleževale tudi mesečnih shodov JSZ. Dohodkov je imela skupina v prvem poslovnem letu 6760 K 20 vin., izdatkov, ki so se pa večinoma porabili za podpore starim in onemoglim služkinjam pa 3530 K 40 v, tako da še preostane v blagajni 3231 K 80 vin. Izvolil se je tudi za drugo poslovno leto nov odbor iz sledečih članic: Jančič Jerica, Gruškovnjak Marija, Kočijaž Elizabeta, Iljaš Marija, Poplotnik Minka, Kurnik Ivanka, Mir Amalija, Kupljen Rozalka, Čoko Antonija in Gabrijan Liza. Iz dosedanjega delovanja vrlih služkinj, organiziranih v JSZ oziroma Zvezi služkinj, lahko upamo, da se bo njih delo v bodoče še pomnožilo. Da bodo vse delovale po starem reku: »vse za eno — ena za vse«, da si tako zboljšajo svoje mnogokrat težko stališče, in pa da zberejo vse svoje sovrstnice okrog svoje zagovornice in zaščitnice JSZ.

Občni zbor »Zveze služkinj« v Nevem mestu. V nedelo, 19. decembra, smo imele občni zbor in volitev novega odbora. Naš nadzornik P. Fortunat je poročal o delovanju zveze. Iz tega poročila se razvidi, da smo imele letos 12 sestankov, najvažnejši je bil meseca septembra, ko nas je obiskal g. tajnik Cvikelj iz Ljubljane. Odbor je imel 17 sej. Meseca aprila smo dobile lastno sobo in posredovalnico za službo. Tudi verskih vaj smo se udeleževale. Imele smo dvakrat govor in skupno sv. obhajilo, trikrat pa sv. mašo s petjem v frančiškanski cerkvi; tu imamo tudi vsako nedeljo in praznik kratek nagovor med prvo sveto mašo. Za zabavo smo tudi precej skrbale. Imele smo dva izleta in štirikrat igro v Rokodelskem domu, enkrat pa v društveni sobi samo za članice. Enkrat smo imele domačo veselico s tembelo. Posebno važen dogodek tega leta je, da se je bilo naša

društvo priklopljeno ljubljanski Zvezi služkinj in obenem Jugoslovanski strok. zvezi. Tekoča številka imenika je 153, članice pa je sedaj 91. Denarnega prometa je bilo v tem letu 4350 K. — Nadzornik je slednjič spodbujal k pridnemu obiskovanju sestankov, k vnetemu agitiranju za zvezo in priporočal strokovni tečaj za šivanje. — Izid volitev odbora je sledeči: Za predsednico je izvoljena v tretjič Beti Klepec, za namestnico Mar. Janša, za tajnico M. Matoh, za blagajničarko Mar. Udovič, za odbornice Franc. Bačar, Barba Jakša, Santa Volf. Za nadzornika sta se določila: P. Fortunat Goli in Otilija Zimic, za zaupnice pa Ana Butala, M. Hočevar, Ana Horvat, N. Jenič in Ana Strajnar.

Lesni delavec.

Preserje pri Radomlju. Dolgo časa ni bilo nič glasu od nas. Danes smo se vendar oglasili. Imamo marsikaj povedati. Septembra meseca smo stavili na podjetje Feliks Stare zahteve za povišanje. In glejte, kaj si je ta prefirana glavica gosp. podjetnika izmislila. Namesto povišanja plač in odgovora na nadaljnje zahteve je odpustil pet delavcev, in sicer pet takih delavcev, ki so bili leta in leta njemu in njegovemu predniku dobri, da so mu služili milijone. Seveda je tičal namen za vsem tem. Kmalu po odpustu teh delavcev pride dični gospod s predlogom k delavstvu, naj dela 12 ur na dan in on bo plačal, kakor da bi mu delali dva dni. Delavstvo, preplašeno še od zadnjih odpustov, deloma pa tudi prisiljeno vsled slabih plač v tem podjetju, je seveda takoj prišlo za to ponujeno mu vejico in — delalo 12 ur dnevno. Delavstva od tega čina ni bilo mogoče odvrti, zato tudi ne moremo vsega delavstva dolžiti tega nediscipliniranega nastopa. Okrožno tajništvo J. S. Z. v Kamniku je storilo vse potrebne korake, posredovalo pri vladi in protestiralo proti krivičnemu postopanju podjetnika. Od vlade ni bilo odgovora v tej zadevi več kot en mesec. Končno, ko je bil odgovor tu, pa čitamo sporočilo, da vlada ne smatra potrebnim mezdnege gibanja in tudi ne more nič opraviti s svojo avtoriteto, da bi spravila odpuščene delavce nazaj h kruhu. Podjetnik toži v vlogi, da bo obubožal in ima že milijonski dolg, konkurenca ga hoče uničiti, če pa bi povišal delavstvu še plače, potem bi bil pa — fuč. Mi vemo to, da se milijoni ne posojajo takim, ki nimajo še veliko več milijonov lasti. Mi vemo tudi, da tovarnar, katerega preti uničiti konkurenca, nima povoda upeljati v svoj obrat 12urni delavnik in plačevati za to delo s plačo dveh šihov in tako tudi vemo, da je bilo podjetnikovo poročilo vladi le krepek potežljav za nos, da ji je s tem zabranil posredovanje za odpuščene delavce in zvišanje plač. Pri vsem tem pa tudi delavstvo (ne vse) ni brez krivde. Organizacijo niso hoteli poznati; poznati niso hoteli nobene discipline in igrali naravnost ponižnega slugo svojemu gospodu. Stopili so na zelo nizko stopnjo, ki ni dostojna resnemu in poštenemu delavstvu. Toda že imamo ljudi, ki poznajo moč in disciplino organizacije; ti niso izdali svojih interesov. Sedaj so se pač morali vdati sili, toda premagali bodo vse nasprotno sile in jih doveli do pravega spoznanja.

SEJA KONSTITUANTE.

LDU Belgrad, 21. dec. (ZNU) Danes ob 10. uri dopoldne je otvoril sejo konstituenta, ki so ji prisostvovali vsi ministri razen vojne, začasni predsednik Nikola Pašić z nastopnimi besedami: Gg. poslanci! Otvarjam sejo. Verifikacijski odbor je končal svoje posle ter bo skupščini predloženo njegovo poročilo. Po poslovniku se ima izročiti vsem poslancem, in šele po preteku 24 ur, odkar so ga poslanci prejeli, se more vršiti naslednja seja. Prosim vas torej, da sprejmete poročilo. Gospode, ki imajo tiskana poročila, prosim, da jih razdelite vsem poslancem. (Kratek odmor. Tiskana poročila verifikacijskega odbora se razdele.) Po odmoru nadaljuje predsednik Nikola Pašić:

Gospoda! Prejeli ste poročilo verifikacijskega odbora. Ko preide 24 ur, se bo vršila prihodnja seja, ki bo jutri ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu bo sklepanje o vprašanju, hočete-li sprejeti poročilo in overoviti nesporne mandate. Potem se bo dogovorilo o nadaljnjem delu, ali se bo delo nadaljevalo istega dne, ali pa hočemo skleniti kaj drugega. (Vzkliki: Nadaljujmo z delom!) Rešitev tega vprašanja je odvisna od skupščine same. Kakor bodo gg. poslanci želeli, tako se bo tudi delalo. Zaključujem sejo in odream bodočo za jutri ob 10. dopoldne.

SPOPADI MED FAŠISTI IN SOCIALISTI V ITALIJI.

LDU Trst, 21. dec. Ker sta bila socialistična poslanca Niccolai in Bentini v Bologni napadena od fašistov, so se zbrali socialisti v Ferrari ob dveh popoldne na protestni shod proti nasilstvu fašistov. Ker so ferrarski fašisti pričakovali napad so-

cialistov, so pozvali pomoč svojih somišljenikov iz Bologne, katerih je prišlo kakih 500 v Ferrari. Med socialisti in ojačnimi fašisti je prišlo v času shoda do ljutega spopada, ki se je razvil v pravo ulično bitko. Kakor poročajo osebe, dospele semkaj iz Ferrare (brzojavne telefonske zveze so vsled stavke državnih nameščencev prekinjene ali funkcionirajo le pomanjkljivo), je prišlo med obema strankama do ostrega streljanja iz revolverjev.

Cerkvena glasba.

Dve božičnici. 1. P. H. Sattner: »Svetonočno zvonjenje«. 2. St. Premrl: »Čuj, premila«. Dvoglasna ženska zbor s klavirjem. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 15 kron. Radostnim srcem pozdravljamo izdajo teh dveh ljubkih skladb. Saj dosedaj nismo pre mogli tovrstnih napevov in smo bili navezani izključno le na tuje, zlasti nemške skladbe. Sicer so res nekoliko pozno izšle, pa saj sega božična doba do 1. predpepelnične nedelje. Naša društva in šole, ki bodo v tem času prirejale razne božične prireditve kakor: božičnice, igre in druge božične predstave, se bodo rade posluževale teh lepih pesmic, tem prilikam so tudi namenjene. Premrla »Čuj, premila« bo pa dobro učinkovala tudi pri cerkvenih pobožnostih, zlasti onih Marijinih družb. Skladbe priporočamo kar najtopleje.

Odgovor na odgovor.

G. dr. Lenard je zelo vsestransko izobražen, kar mu vsak priznava, v nekaterih strokah pa le ni tako trden, kakor bi bilo želeli. V polemiki glede republike in monarhije trdi tudi še danes, da je centrum bil do prevrata monarhistična stranka. Pozivljamo dr. Lenarda, da nam na podlagi kakršnihkoli dokumentov dokaže, da je ta stranka svoje takratno monarhistično stališče izvajala iz kakega drugega načela nego iz oportunitete, oziroma iz ozira na relativno potrebo monarhizma v takratnih razmerah. Da je centrum »od konca kulturnega boja bil ali v vladi ali jo vsaj podpiral«, ni res, in kdor to trdi, ni nikoli pazno zasledoval politike te največje katoliške stranke na svetu. Centrum je bil tudi po kulturnem boju večkrat v odločni opoziciji, najbolj pod vlado kanclerja Bülowa. Takrat je Bülow po iniciativi Viljema hotel centrum uničiti pod geslom »Vsi Nemci proti črno-rdečemu bloku«, razpustil državni zbor in razpisal nove volitve, pri katerih pa je popolnoma pogorel. Od takrat se proti centrum sploh ni moglo vladati. Če g. doktorja zanima, je takrat šlo ravno za vsenemško kolonialno politiko in kredite za vojsko, proti katerim sta centrum in socialna demokracija odločno nastopila. V vladi pa centrum klub porazu Bülowa ni bil nikoli od zadnjih let svetovne vojske. Viljem je svojčas centrum proglasil za »brezdomovinske in če je po polomu Bülowovega nacionalnega liberalizma svoje mnenje izpremenil, to samo zato, ker je moral kakor svojčas Bismarck, iti prosto v Kanoso. Centrum je tudi vedno z vso ostrofjo nastopal proti Viljemovi protipoljski politiki in do sledno vsakokrat glasoval s socialisti proti raznarodovalnemu kreditu v Osmariki; kar pa se tiče kardinala Koppa, se je nahajal centrum z njim v bojnem stanju in je tu moral celo Vatikan vmes poseči, ko je zaradi kardinalovega nastopa proti kolinski struji grozil očiti razdor med nemškimi katoličani. Kopp je bil sploh velik bizantinc in se ga je Viljem večkrat posluževal, kadar je hotel pritisniti na centrum, pa ni imel nikoli uspeha. Kopp je na koncu vse zveze s centrom javno prekinil.

Partito Popolare istotako ni monarhistična stranka. Imamo pred seboj jünjski zvezek »Civiltà Cattolica« l. I., v katerem se v političnem pregledu konstatira, da je P. P. glede vprašanja državne oblike indiferenten, kar je sicer tudi poslanec Meda opetovano izjavil. Če P. P. podpira monarhistično vladno protisocialistom in če zasleduje okonacionalistično politiko v praksi, za to so drugi vzroki; sam program je čisto katoliški, korrekten, v socialnem oziru pa najradikalnejši izmed vseh katoliških.

Če g. dr. Lenard trdi, da konstituenta ni suverena, ker da je našla pred seboj činitelje, s katerimi mora računati, ustvarja nasprotje med rečmi, med katerimi nasprotja ni. Konstituenta je lahko suverena, naj ima računati s kakršnimkoli danimi činitelji. Saj bo tudi z njimi računala, ne odpovedajoč se pri tem svoje suverenosti. Kajti fakt je, da bo ona imela sklepati o obliki države celo na podlagi Markovičevega demokratičnega načela, in če se odloči po večini za monarhijo, bo monarhija v Jugoslaviji od tega momenta izvirala iz suverennega sklepa konstituyente, ne pa iz dosedanjega stanja.

Jako originalen je g. dr. Lenard, ko izpodbija veljavnost znanega sklepa SLS od novembra 1918 s tem, da pravilni shod in sklep takrat sploh ni bil mogoč, »ker se je sklep storil pod vplivom revolucije psihoze«. Vsi sklepi, gospod doktor, so se takrat vršili pod vplivom revolucije psihoze, tudi sklep, da se stori edinstvena država. Po Vašem bi torej tudi združevanje bilo zdaj sporno, klub temu S. L. S. skupaj z ostalimi strankami Jugoslavije vztraja do danes dosledno na stališču edinstvene države in Vi najbržeje tudi. Od shoda 1918, dalje pa, kar se tiče monarhije ali republike, nimamo več nobenega sklepa stranke in je zato nerazumljivo, zakaj se Vi zdaj tako upirate naziranjum tistih, ki enkrat storjene sklepe smatrajo za veljavne, dokler se ne preklicajo.

Če so novembra 1918 »pojmi bili zmedenji, kakor Vi zdaj pišete, je to jako samozvestna trditve, ki je sicer vam na čast, nam ubogim zmedenim pa v veliko sramoto, vendar pa iz nje potežajo take posledice, da nas je strah, kajti s to lažno trditvijo stavljate Vi na kocko sploh vse, kar se je novembra 1918 v Jugoslaviji ukrenilo.

Da ne smatrate potrebnim načeloma stati proti imperializmu in da vam ni eventualni sporazum s katoliškimi strankami naših velikih sosedov simpatičen, to je stvar Vašega osebnega okusa, ki ga hočemo spoštovati; ni pa res, da bi vam bili mi očitali, »da ne poznate nobenih katoliških načel«. Če smo se morda radi nesrečne revolucije psihoze, ki na nas še vedno nehoti vpliva, kaj nejasno izrazili, Vas prosimo, da nas oprostite.

Uredništvo.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.